

Aan den Vooravond van Austerlitz.

In den stormpas was Napoleon aan de spits van een machtig leger dwars door Zuid-Duitschland geijld, om de coalitie, die Oostenrijk, Rusland en Engeland verbond, te breken. De veldtocht werd één schitterende zegetocht. Een Oostenrijksch leger van 25000 man werd te Ulm krijgsgevangen gemaakt; in een aantal gevechten verloor Oostenrijk nogmaals een zelfde getal soldaten, en thans maakte Napoleon zich gereed, om aan het Russisch-Oostenrijksche leger bij Austerlitz slag te leveren.

Het was midden in den winter, maar wat hinderde het hem? Door een grooten veldslag wilde hij den veldtocht besluiten, zijn vijanden verpletteren, en als een tweede Alexander de Grootte zijn zegevierenden intocht in de hoofdstad zijns rijks houden.

De dagen waren kort; het vroom hard; de soldatenkeizer had zijn intrek genomen in het vorstelijk kasteel te Brünn in Moravië.

Het was nu Zondag — de eerste December, *) — en Napoleon was verdiept in het bestudeeren eener groote, nauwkeurige terreinkaart, die op den vloer lag uitgespreid.

Hij wist, waar de vijanden stonden, hij kende of bevroedde ten minste hun plannen; en den vinger op de plek zettend, waar de groote, dichtgevroren vijvers moesten zijn, dacht hij na, welke maatregelen te nemen waren, om de vijanden in die richting terug te dringen. Zij zouden zich dan, om ruimte te krijgen, op dat ijs wagen, maar de ijsvloer zou niet sterk genoeg zijn om paarden en kanonnen te dragen, en deze mannen, die het hadden durven bestaan, tegen Napoleon den strijd te wagen, zouden tot straf voor hun vermetelheid in de moerassen jammerlijk verdrinken.

Morgen, Maandag, zou de slag plaats hebben, en hij zou in de wereldgeschiedenis als de Drie-keizer-slag worden ingeboekt, omdat Napoleon en de keizers van Rusland en Oostenrijk er bij tegenwoordig zouden zijn.

Napoleon had behoefte aan een groote overwinning; Pruisen had zijn leger gemobiliseerd, en was wegens schending zijner grenzen hevig verstoord op de Franschen.

Een verloren slag — neen, een onbesliste slag zou reeds noodlottig worden voor Napoleon, omdat hij in dat geval 120.000 Pruisen in den rug zou krijgen, en, van zijn hulpbronnen afgesneden, een deerlijker lot tegemoet zou gaan, dan hetgeen hij aan zijn vijanden in de vijvers bij Austerlitz had toegedacht. Het Damocleszwaard hing aan een zijden draad boven zijn hoofd; de glans van zooveel zegepralen stond op het spel, en snel zouden zijn bloedige lauweren verwelken, indien hij als een vluchteling Moravië moest verlaten. Dat alles wist Napoleon.

Daar straks had de Pruisische gezant Hougwitz een bespreking met hem gehad. Hougwitz had dringend, bijna dreigend gesproken; hij had op hoogen toon voldoening geëischt voor de schending der Pruisische grenzen bij Anspach, en Napoleon had zich minzaam, toeschietelijk en verzoenendgezind getoond.

Hij zou de zaak tot volle tevredenheid van den koning van Pruisen in orde brengen, zeide hij, indien hij morgen niet werd doodgeschoten, en hij betuigde zijn diepsten eerbied voor een wankelmoedigen koning, dien hij verachtte, en wiens karakter nog niet was gestaald in het vuur der beproeving.

*) 1805.

Hougwitz zou den volgenden nacht doorreizen naar Weenen; dat wist Napoleon, en hij gelastte zijn minister, Talleyrand, er voor te zorgen, dat de Pruisische gezant over het slagveld van Hollabrünn werd gevoerd.

Te Hollabrünn hadden de Franschen zoo' pas een scherp en gelukkig gevecht gevoerd, en, daarop zinspelend, schreef Napoleon aan Talleyrand: „Het is goed, dat die Pruis zich met eigen oogen overtuige, op welke wijze wij oorlogvoeren.”

Maarschalk Soult trad nu binnen, en Napoleon dicteerde hem kalm de te nemen maatregelen voor den dag van morgen. Soult zou met twee divisies het centrum der vijandelijke stelling bestormen, en door een stoutmoedigen aanval het lot van den slag beslissen.

Hij besprak met zijn generaal alle details, tot niets beuidende zaken toe. Maar is er eigenlijk wel iets, dat niets beduidt? Zijn er kleine zaken, die men mag veronachtzamen? Of zijn niet alle kleine zaken groot, daar zij als onmisbare schakels dienen voor groote ondernemingen?

Napoleon heeft nooit een detail, een ondergeschikt punt, vewaarloosd, en dat hij niets vewaarloosde, was een bewijs van het scherpzinnige verstand, dat hem was toebedeeld.

Tegen den avond verliet Napoleon het kasteel; hij had zich een pelsjas omgeworpen voor de koude, en wandelde zijwendend door het reusachtige legerkamp van zijn 70.000 soldaten.

Toen hij herkend werd, juichten de Franschen, en zij maakten brandende tootsen van stroom, die zij op hun geweren plaatsten, om zijn schreden te verlichten.

Daarop zette hij zich bij een wachtvuur neder; onder een droeven, somberen hemel, omringd door zijn dappere maarschalken. En hij dacht aan den dag van morgen: den tweeden December, die tevens zijn kroningsdag was. Zoo wachtte hij op het aanbreken van een dag, die een der schitterendste zijns levens, en tevens een der belangrijkste in de geschiedenis is geworden.

Van die Drie-keizer-slag heeft Europa gebeefd, en de Christenen hebben toen hoofdschuddend en twijfelmoedig gevraagd: „Wat zal daarvan het einde zijn?”

Doch wij, die honderd jaren later leven, zien daarin als in een helderen en klaren spiegel den vinger des Heeren.

Het is waar — op het voorhoofd van dien man uit Corsica stond het geschreven: „Gij zult geen anderen heerscher erkennen dan mij!” en toch was hij slechts een werktuig in de hand van een machtiger Koning.

Koningen en keizers heeft hij vernederd; op Austerlitz is geen jaar later Jena gevolgd, waar de wankelmoedige koning van Pruisen in het stof is neergesmaakt. En met weemoed en tranen dachten de Nederlanders terug aan het gevluchte Oranjehuis.

Het moest zoo loopen, het kon niet anders, de Napoleonische storm brak dorre takken, en woei de oude staatsgebouwen met hun vermolmde gebinten omver, opdat een nieuwe tijd zou aanbreken.

Maar Napoleon zelf is door God tot een teeken gesteld, dat Hij machtig is de geweldigen der aarde te verpletteren onder Zijn sterke hand.

De tweede December 1805 en de tweede December 1815 — ziedaar twee eenvoudige datums, doch welk een geschiedenis bevatten zij! Austerlitz en St. Helena! Een wereldveroveraar een arme, sombere balling geworden!

L. P.

